

Asia: VN/7850/2021

Kuluttajaluottojen tilapäisen hintasääntelyn toimivuus ja vaikutukset

Lausunnonantajan lausunto

Miten väliaikainen sääntely (suoramarkkinointikielto ja hintasääntely) on näkemyksenne mukaan toiminut? Onko sääntelyyn liittynyt erityisiä tulkintaongelmia? Onko sääntelyn noudattamisessa ilmennyt puutteita?

Tietoomme ei ole tullut, että väliaikaiseen sääntelyyn liittyen olisi syntynyt erityisiä tulkintaongelmia. Emme myöskään ole havainneet puutteita sääntelyn noudattamisessa. Tulkintaongelmia ja puutteita poisti muutos, joka salli hyödykesidonnaisten luottojen markkinoinnin.

Minkälaisia vaikutuksia väliaikaisella sääntelyllä on näkemyksenne mukaan ollut? Onko sääntely esim. vaikeuttanut luotonsaantia, ja jos on, niin minkälaisilla asiakasryhmillä? Oletteko havainneet muutoksia luottomarkkinoilla (esim. uusia luottotuotteita)?

Yrittäjien pikaluottoihin liittyvät velkaongelmat ovat korostuneet koronakriisin aikana. Takuusäätiöön mukaan yrittäjät ovat ottaneet yhteyttä huomattavasti enemmän koronaan liittyen kuin muut yhteydenottajat. Syynä yhteydenottoihin ovat olleet oman kotitalouden velkojen maksuun liittyvät vaikeudet. Korona-aikana 18 prosenttia yhteydenotoista on tullut yrittäjiltä, kun useiden vuosien ajan heitä on ollut noin 4 prosenttia. Yhteyttä ottavilla yrittäjillä on usein runsaasti henkilökohtaista vakuudetonta velkaa yrityksen velkojen lisäksi, kuten esimerkiksi kulutusluottoja (Talouselämä 24.3.2021). Tietojen valossa katsomme, että väliaikainen sääntely on ollut tarpeellinen ja sillä voidaan arvioida olevan helpottavia vaikutuksia myös yrittäjille, joiden velkaongelmat osittain liittyvät kuluttajaluottoihin.

Olisiko tiukempaa sääntelyä näkemyksenne mukaan syytä jatkaa, ja jos olisi, missä muodossa ja miten pitkään?

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että väliaikaisella lainsäädäntömuutoksella on torjuttu koronaviruspandemiaan liittyvän lisääntyneen luotonoton aiheuttamien velkaongelmien syntymistä. Katsomme kuitenkin, ettei väliaikaisen sääntelyn jatkamiseen olisi perusteita 30.9.2021 jälkeisenä aikana, mikäli yhteiskunnan ja liiketoiminnan normalisoituminen syksystä alkaen käynnistyy.

On mahdollista, että väliaikaisen sääntelyn pitkittyessä, rahoitustarjontaan aiheutuisi pysyvämpiä muutoksia. Nämä vaikutukset koskettaisivat myös yrittäjiä. Monet toiminimiyrittäjät rahoittavat

yritystoimintaansa henkilökohtaisilla luotoilla. On tärkeää, ettei väliaikaisilla sääntelytiukennuksilla suljeta lainamarkkinoiden ulkopuolelle maksukykyisiä lainanhakijoita ja siten tyrehdytetä näitä rahoituskanavia kokonaan.

Mikäli sääntelyä halutaan tiukentaa, tulisi tämän tapahtua normaalin lainsäädäntöprosessin puitteissa ja esitettävien muutosten tulisi tukeutua huolelliseen vaikutusarviointiin. Katsomme, että pysyvien säännöstiukennusten kohdalla on tärkeää tunnistaa välilliset vaikutukset yritysluottoja koskevaan tarjontaan ja samalla selvittää mahdollisuudet säännellä yritysluottojen kulu- ja korkokatoista.

Katsomme, että tarve säännellä yritysluottojen kulu- ja korkokattoja on entistä korostuneempi, jos tarkoituksena on tiukentaa kuluttajaluottoja koskevaa sääntelyä pysyvästi. Kuluttajaluottoja koskevan sääntelyn tiukentamisesta aiheutuu välillisiä vaikutuksia pk-yrityksille. Kuluttajaluottojen entistä tiukempi sääntely lisää erilaisten korkeakorkoisten luottojen markkinointia ja tarjoamista pk-yrityksille. Velkaongelmien kokonaisvaltainen torjuminen edellyttää, että myös yritysluottojen sääntelyä tarkastellaan.

Erityisesti koronaepidemiasta yrityksille aiheutuvien talousvaikeuksien vuoksi monen yrittäjän liiketoiminta on kohdannut taloudellisia haasteita ja monet yritykset ovat olleet nopean rahoituksen tarpeessa. Korkeakorkoisten luottojen myöntäjät ovat jo käyttäneet tätä pk-yritysten koronaepidemiasta johtuvaa hätää markkinoimalla aggressiivisesti luottojaan vaikeuksissa oleville yrittäjille. Jo edellisten kulutusluottoihin liittyvien lakimuutosten myötä tiedetään, että useat luotonantajat sääntelyn tiukentamisen johdosta tehostavat toimintaansa yritysrahoituksen puolella.

Velkaantumista torjuvia toimia tulee miettiä kokonaisvaltaisesti. Luottoja koskevaa sääntelyä tulisi arvioida kuluttajaluottojen lisäksi myös yritysluottojen osalta. Ei ole järkevää, että entistä tiukemman sääntelyn johdosta ongelma siirretään pienille yrityksille ja yrittäjille.

Väliaikaisen sääntelyn jatkamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 234/2020 vp) on todettu, että pidemmällä aikavälillä tulisi selvittää tarpeita ja mahdollisuuksia tarkistaa hintasääntelyä pysyvämmiin. Erityistä huomiota tulisi tältä osin kiinnittää ennen 1.9.2019 tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin, jotka jätettiin 1.9.2019 voimaan tulleen hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle niissäkin tapauksissa, joissa kuluttaja tekee uusia nostoja hintasääntelyn voimaantumisen jälkeen. Myös eduskunta totesi esityksestä antamassaan vastauksessa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi huolellisesti kattavaan analyysiin ja kansainväliseen vertailuun pohjautuen, onko kuluttajaluottosääntelyä muutettava pysyvästi. Tässä arvioinnissa on erityisesti tarkasteltava tehokasta seuraamussääntelyä ja vanhojen, korkeakorkoisten luottojen saamista maltillisemmän korkotason turvaavan sääntelyn piiriin.”

Mitä mieltä olette siitä, jos 20 %:n korkokatto ulotettaisiin pysyvästi koskemaan vanhoja jatkuvia luottoja (mukaan lukien hyödykesidonnaiset luotot)siltä osin kuin kyse on uusista nostoista?

Suhtaudumme varauksella sääntelyn taannehtiviin muutoksiin, joka heikentää toimintaympäristön ennustettavuutta ja voi johtaa ennakoimattomiin vaikutuksiin kuten luottosopimusten irtisanomiseen sekä kuluttajien vaihtoehtojen vähentymiseen.

Katila Karoliina
Suomen Yrittäjät